

Број 1.

САРАЈЕВО, ЈУЛА 1887.

Год. I.

Прва ријеч.

Вијековима освједочена је та истина, да је само оном народу ујамчена будућност који стоји на чврстом и непомићном темељу свјетског знања и хришћанског морала; и као што нам људска повјестница приповједа, — такав народ и при најтежим промјенама не да се тако лако збрисати са свјетске позорнице, него напротив јача и напредује, те је увијек приправан, да диктира он времену, а не вријеме њему.

Српски је народ био некад силан и славан, а вријеме га је данас раскомадало; пак, ако је икаквом народу нуждан, ради свог опстанка, тај темељ — знање и морал, — то је зацијело српском народу најнужнији. Црква и школа у циљу — нераздвојно биће, — у дјелању два најглавнија фактора — ујамчавају му не само опстанак но чине га моћним да се развија и усавршава.

Српски свештеник с поносом смије погледати у ступце родне му историје, у којој ће то наћи: да је источно-православна српска црква за српски народ била не само дом молитве, но и дом науке у времену — кад се ова на другом мјесту није могла чути; а упоредо с тим и српски

је свештеник био не само духовним оцем и свештенослужитељем Божијег олтара, но је био учитељем и народног му олтара, приносећи по силама на исти све, што се од њега могло тражити.

Пак, као год што остали дијелови српства — наша браћа — поклањају толику пажњу знању, ширећи српску књигу у својој околини (на жалост код многе наше браће Срба морал је заборављен и унижен, а не помишљају да је он знању тако нуждан као што је глава — тијелу, бар то се из искуства — а да не гледамо у историју — види); тако исто, и још у вишој мјери нама Србима овдје у Босни и Херцеговини, неопходно је нужно да жртвујемо све, око завођења школа и подизања цркава, из којих ничу: српска књига и хришћански морал.

Ако нас вријеме досад у томе спречаваше, те смо се могли њиме изговорити пред другим народима, — то је данас уклоњено, јер смо у закриљу хришћанског цара премилостивог краља Фрање Јосифа првог, под чијом владавином, на исти начин као и сви наши суграђани друговјероисповједници, смијемо и требамо да се развијамо и усавршавамо у својој

источно-православној прађедовској вјери, и милој нам народности српској. Представници свјетског знања и хришћанског морала, како у свима крајевима српства тако и код нас Срба, јесу: свештеници и учитељи. Они су позвани да буду, према својој тако светој, племенитој и узвишеној дужности, достојни носиоци знања и морала, — тог квасца, живота и опстанка народног, — тог знамења, кога су дужни високо дизати и чврсто држати да се да видјети; а оно ће се у њиховом сопственом животу и дјелању (раду) видјети. За брижљиво и савјесно вршење њихове свете но и тешке дужности, највеће одликовање овог свијета не ће им угинути, а то је благослов и признање рођеног им народа. А обратно — шта их друго може очекивати, ако не, заслужена клетва и презирање за њихова недјела. Пак шта је лакше и свјетлије, а шта ли теже и црње?

У данашње вријеме, за савјесно и корисно испуњавање њихове свете и заиста претешке дужности, од спомоћних средстава јесте повремено лист. — „Босанска Вила“ која је у пуној мјери раширила своја крила. Лети, тражи и прибира заборављени, изгубљени и расути бисер и драго камење — пјесме, приче, приповијетке, гаталице, обичаје, загонетке, што све карактерише српски народ ових земаља, а све то благо, — које може бити данас код неких у очима ништа није, — за наше је потомство од неоцјењиве вриједности; те и ми с наше стране најтоплије препоручујемо тај белетристични лист, и уједно братски молимо нашу браћу свештенике и учитеље, да све што је за нашу „Босанску Вилу“ нека прикупљају и вриједном уреднику, нашем брату г. Николи Кашиковићу достављају. Сјетимо се да се други грабе и краду што је наше; пак је ли нам гријота скрштених руку стајати?

Такови пак лист, који би руководио српског учитеља у овим земљама, према својствима и особинама повјереног му малог свијета у његовом раду, — још се није појавио (изузев онострани листове

као што је „Школски лист“ и др. које док не искрене наш, засад топло препоручујемо), те је од сад жељети да и њега у средини нашој поздравимо!

Лист овај „Дабро-босански Источник“, који је намијењен за спомоћно срество браћи свештеницима у њиховом светом, племенитом и корисном раду, доносиће у својим ступцима:

1. Поучне чланке као и расправе о манама и поправци свештенства и народа;
2. црквене проповједи и бесједе;
3. црквене старине, обичаје и историчне податке;
4. наредбе и окружнице конзисторијалне као и државне, у колико се тичу свештенства;
5. црквене вијести;
6. књижевне вијести;
7. разне биљешке;
8. животописе светитеља и главних празника у кратком изводу; и
9. правило црквено.

Као што се из овог, како нам се чини доста разноврсног програма и широког оквира овог листа, — види, он ће не само свештенику бити оруђем или средством спомоћним у испуњавању своје дужности, но и српски учитељ у овим земљама, у неколико моћи ће се њиме користити, а тако исто и општине односно народ — трудићемо се, да нађу за себе, — за свој живот и рад, корисног и поучног.

Рекосмо да је програм нашег листа разноврстан, а реко смо и то, да ћемо се трудити да одговоримо више стављеном програму, но примјетити нам је на горње ријечи, сједеће:

Сумњамо да би се подхватили овог посла, имајући у виду уз слабо здравље, себе још као млада и неiskusна за овакав посао, да не гајимо тврдо увјерење у особи Његовог Високопреосвештенства нашег узвишеног Архипастира, да ће нас својим темељитим и богатим знањем потпомоћи и руководити у овом од Њега повјереном нам послу. Даље — овим путем и с овога земљишта апелујемо на родољубиво срце бившег АЕ. и митрополита нашег Високопреосвештеног госп. Савве

Косановића, да ће нам и за наш лист из своје богате ризнице које зрно знања подарити. Такође надамо се и од преосвештеног Архијереја тузланског госп. Дионисија, и мостарског г. Игњатија поред пак пречасних чланова конзисторије и наставника богословије наше, који су нам обећали сурадњу, прилично је коло овдје, и у унутрашњости Босне и Херцеговине, младих и свјесних — своје узвишене дужности свештеника, који

ће радо, увјеренисмо, одазвати се нашем позиву, те доказати лажном пронесеном гласу од стране неких особа, који наше добро за своју опасност сматрају — е је наше српско-православно свештенство у Босни и Херцеговини на најнижем ступњу образовања; — да то *defacto* ни прије није било а камо ли сад!

У то име нек је срећан почетак и дуговјечан опстанак, „Дабро-босанском Источнику!“

Н а п о с а о !

Љубезни читаоче, ја знам без сумње да ћеш разумјети горње ријечи шта значе и нашто се односе, јер си од дјетињства чуо да „ко ради не боји се глади“ и знаш „како ко себи простре да ће онако и лежати“ као и то да се, и вода стајаћа усмрди и поквари“ — па опет ја узех перо да о истом шта напишем јер је нужно и што сам у нади да овим побудим на размишљање свакога, кога се тиче срећа и напредак како свој тако и народни — општи.

О томе шта је и какав треба да је посао има много писаног и познатог, учили смо, знамо, да колико људи, њихових својстава добрих и рђавих, колико њихових разно и једноличних занимања, толико пословања, — доста, да се сваки рад назива посао, и тај, код људи уопште можемо подијелити на двоје: на добар или користан и на рђав или штетан посао. Радиности је противна љеност а љеност је мати, извор многих зала и несрећа људских.

Погледамо ли око себе те почнемо пратити и мотрити све што постоји, одмах ћемо примјетити, да све и свашта има своју задаћу и одређење, као и теготе које обавити, достићи а и поднијети мора, али да опет све бива и пролази неким означеним — одређеним редом; само човјека видимо да је у нечем и донекле изузетак и у стању да окреће на своју руку те да час овако, час онако о једној и истој ствари мисли и поступа. И човјек је дакле подложен борби и има да истраје и прође кроз многа искушења, јер од рођења па до смртног часа, наилази и предурета много којешта, те или добро или зло пролази. Стоји истина, да није за човјека свеједно или он радио ово, или оно; јер човјек на земљи има особиту своју задаћу, своје одређење, тим веће, важније и више што је он „образ и подобје творца“.

„Свак зна, да свака дужност повлачи за собом одговорност... а колика ли тек одговорност лежи на човјеку, на души његовој, који је најсавршеније створење Божије на земљи,

и позван да Бога, створитеља свега што видимо и невидимо — слави и велича а ближњему своме — људима — чини оно што је рад да њему други чине. Али ето човјек може чинити шта хоће а зна шта је добро, шта ли зло, може сам пресудити какве му пошљедице предстоје од његовог дјела; па ипак има их који догђерају да им зло главе дође. — И док појединим или у групи, људима превлађује склоност саможивљу, задовољењу својих личних интереса и страсти, било у мањем или већем обиму а на рачун слабијих и нејачих и без обзира на „што је право“ све догле биће пријевара, крађа отимања и што је заиста грозно и жалосно — убијстава — при свему томе што се још од вајкада преступи против грађанских и црквених закона, против моралу, поштењу правди и чистој савјести осуђују и жигосу, те чиниоци заслужно казне...

Спаситељ свијета Госп. Наш Исус Христос свјетлошћу своје Божествене науке, озарио је род људски прије пуних 18 вијекова и показао како треба човјек да проведе овај кратки за мало трајући живот земни, те објавио, чему се имају надати добродјетелни и праведни а шта имају очекивати опаки, покварени и грјешни људи.

Кроз 18 вијекова продираше Хришћанска наука потискујући у људству противхришћанска дјела и поступке... те настојањем поборника својих, шираше зраке истине и правде, небесну храну братске слоге, потпомагања и сношљивости међу људима; на основу чега и поставше Хришћанске државе, свом снагом почеше и радише на том да се недјела, преступи и грјеси људски на што мању мјеру сведу, ако се баш сасвијем искорјенити недаду, — начином да свој подручни народ лучом просвјете истинског и правога знања и науке облагороде, приведу срећи и бољем животу, животу који одговара разумном, поштеном човјеку и његовом назначењу.

Дуго је трајала борба истине са лажју, правде са неправдом, поштења са непоштењем итд. па и дан-дани Христова Црква, Хришћанска наука бори се; и ова борба као да је оштрија и јача него она, што је била и прошла, јер људи су и данас људи, који изврћу... Иначе откуд би међу једно-племеним и разно-племеним народима међу еродницима и комшијама још постојала пакост и грабљива себичност, којом један другом завиди, један другог осуђује и опада, један другог гони, сатире и унижава — кад Христос учи: „Љубите и непријатеље ваше!“ „Чините добро и онима који вам зло чине!“...

Народ у овим земљама веле научни људи да је бистар, даровит, гостољубив, вриједан, поштен итд. а има их који ће изустити да је наш српски народ, лијен, глуп и шта ти ја знам. Па шта ћемо ми на то? Првима морамо бити благодарни на онакој оцјени а другима — старати се доказати и показати тако, да се увјере; е немају право и да се варају ако рђаво мисле о нама. Какви су нас јади и чемери морили — мора нам се признати, да смо се јуначки одржали и да и данас стојимо чврсто и непоколебимо, чувајући и негујући своју праџедовску вјеру православну и српску народност. Но то нас, ни једно ни друго не може занијети а да се сами — дакле без помисла на туђе преусуде — немећемо на вагу — кантар, те да по том, увиђајући како стојимо, некорачамо савршенству, клонећи се свега и свачега штетног и убитачног а усвајајући оно што је спасоносније и корисније. Да, као и сви народи тако и српски, као и сваки други човјек, тако и Србин овдје у нашој отаџбини има мана и недостатака, којих се мора гледати да што прије опрости с тога више, што су други народи, будући у сретнијим околностима превазишли га знањем, вјештином итд., па би због немарности своје, због нехата за напредовањем могао и даље остати чамећи у мраку незнања, у канџама тешке сиротиње и гологиње... па можда тако и пропасти... А Богу хвала настале су прилике за развијање, јер под закриљем двојглавног орла, људи разних вјера и народности, пред законом су једно а уживају подједнаку слободу своје вјере и народности и могу у свом духу у савршавају се.

Дакле по примјеру других народа — по потреби опстанка у данашњем времену, морамо и ми тежити и радити да љепши глас и свјетлије име стечемо: као добри и побожни Христјани, одани својој Цркви; као прави и честити Срби те вриједни, радљиви и поштени људи и држављани! До народа је, до масе је, да разбира о том, шта му треба шта не треба, па да негује и подржава само оно што ће чувеним и сретним учинити га, напротив пак да се чува и клони свега убитачног. Но много зависи и од онијех, који су дужни и позвани да мисле и испитују узроке са којих нам народ наш, црква наша, школа наша, добро име не напредује него опада и назадује те да изналазе начине и гужају савјете, како да се ова или она врлина подиже како ли пак ова или она страст, рђава страна — тријеби и уништава.

На првом реду су свештеници и учитељи па онда сваки Србин, сваки поштен и добромислећи човјек, који је оћан и вољан своје позиву да се одужи. Овдје се особито мисли на млађе свештенство, које према данашњем времену има више спреме и начина. Зар други може дубље заронити у народ и његове особине неже ли свештеник?! — Заиста не; јер је само свештеник с народом и уз народ у свима приликама. Па благо оном народу који има свјесне и праве пастире јер не ће ни по таму у пропаст него за свјетлости у свјетлост, срећу; а тако благо и оном свештенику који узмогне напољењу рећи: испунио сам заповјест!

У ступцима овог листа, као што се из програма види, отворено је мјесто претресању односних питања дакле о том: и какве мана притискују нас и како да их се ратосиљемо. Па ви браћо који сте с народом и у народу тако рећи увијек, устаните, прегните на посао. Вријеме брзо пролази а ми смо остали, далеко иза других заостали, те требамо и морамо журити да стигнемо у ред сретних и просвјешћених народа — само напријед постепено и истрајно, јер нагли и непромишљени кораци могу допринијети малаксалост!...

„Прегачу и радиши Бог помаже!“

С. П.

Б е с ј е д е.

Ва имја Оца и Сина и свјатаго Духа!

Православни Христјани! Кад сам се ја први пут видио с вама у овом св. храму Божијем, и први пут свршио св. службу Божију, у првом мсм говору показао сам вам у чему се садржи оја свештеничка дужност према Богу, вјери,

цркви и православном народу. Сјетите се да сам вам и то говорио, да — осим свршавања св. службе Божије и осталих црквених тајна и обреда, дужан сам вам проповједати слово Божије, учити вас како треба вјеровати и по вјери

живити, да би вам овдје на земљи добро било, а на небесном свијету да би задобили Царство Небесно.

Ја сам се постарао као ваш духовни пастир тако радити и учити вас. У мојим бесједама ја сам вас до сада учио сад о једном, сад о другом предмету, како је кад прилика донијела. Сад настављам свој говор о свему ономе, што је неопходно нужно за ваше спасење. У цркви Христовој има много што би требало да знате као синови св. православне цркве, чега ви међутим не знате, и зато је нужно да се учите, да би кроз Христову науку постали добри и побожни Христјани. Истина, може бити да има између вас појединих, који знаду у неколико, о чему ћу вам ја говорити, но при свем том није никакав гријех, ако ви на ново чујете оно, што ви одавна може бити знате. Па да би баш и свима било познато, не ће бити згорег ако и на ново размислимо. Тада ћемо бар боље упамтити оно, о чему нам се чешће говори, и боље знати оно, о чему нам се чешће тумачи. Јер учење о Богу и благочестију при свакидашњој сујети овога земаљског живота, лако се даде заборавити, па зато је нужно што чешће понављати. Ово о чему ћу вас учити, није моје учење него Божије, и тако с Богом почећемо се учити од самога почетка. Но као што сам напријед рекао да много има, чему треба да се учимо, да би све знали да ли ћемо у томе успјети, то онда значи да нам је нужно оно учити што нам је најпотребније.

Нама као Христјанима нужно је знати, шта је то вјера Христјанска, која нас учи како треба вјеровати у Бога Оца, Његова Сина Господа нашега Исуса Христа и светог Духа, а томе ће нас научити Символ вјере, или као што ми просто велимо: Вјерују. Даље нам је

нужно знати, како се треба Богу молити, да би наше молитве биле Богу угодне, а томе ће нас научити Молитва Господња т. ј. Оче наш. Напослијетку треба нам знати, како нам треба живити, како радити, да би задобили Царство Небесно — а томе ће нас научити десет заповједи Божијих.

О томе ћу вам, браћо моја, говорити у све недјељне дане*), и то зато да вам ништа не пропустим, а ви сте дужни редовно сваке неђеље у цркву долазити, службу Божију слушати, и све оно што ће вам се у цркви говорити — у кругу своје породице понављати. Боље је из цркве кући ићи и у домаћој чељади тумачити што се у цркви говорило, него ли у рђавом друштву покварене и срамотне ријечи говорити. Православни Христјанине! Ако будеш тако радио, то ће бити Богу пријатно, а људи ће о теби добро говорити. Тада ће ти бити добро овдје на земљи, а још боље на — небу.

Нека благослови Господ почетак и продужење нашега рада. Помозите ме и ви, браћо, у овом раду, помозите не само вашом усрдном пажњом, но, што је нужније, вашом усрдном молитвом. Та када је апостол Павле имао нужду у такој помоћи рећи: „Молитесја и о мње, да дастеја ми слово во отверзеније уст мојих“, — то онда ја имам већу нужду у вашим молитвама, ја — недостојни слуга слова Божијег.

Браћо! У нас је један учитељ — Господ наш Исус Христос, а ми смо ученици његови. Помолимо му се, да Он сам благоизвели говорити и устима и срцима нашим. Амин!

(С руског).

п.п.

*) У нашем листу стараћемо се да на овом мјесту доносимо у сваком броју превод по једне катихетичке поуке којијех је увод ова бесједа. Ур.

Бесједа на дан Преображења Господа нашег Исуса Христа.

И преобразисја пред ними: и просветисја лице јего јако солнце: ризи же јего биша бјели јако свјет.
(Мат. гл. 9. стр. 2.)

Драга браћо!

Данас светкујемо велику светковину, данас прослављамо успомену на дан једног од најзначајнијих дјела у Христову животу, данас празнујемо празник велик и величанствен, празник царски; јер, Син Божији и Бог истинити Господ наш Исус Христос, да покаже својим светијем ученицима и апостолима славу и величину своју а у њој и своје неизмишљено него истинито божанство, повео их је тројицу собом Петра, Јакова и Јована, извео их на гору Тавор и пред њима се преобразио, показавши им као Бог своје несаздано божанство, које је за неко вријеме

покривала људска природа. Пророци, Мојсије и Илија, достојили су се великог одликовања, јер говоре са царем славе док блажени апостоли — не могући својим смртнијем очима гледати у славу Бога и човјека, попадале ничице по земљи препуњени страхом и поштовањем према Богу, — побожно скривају очи своје тјелесне а душевнијем се обраћају бесмртном Владици, па га славе и величају као Бога и Спаситеља свијета.

Браћо Хришћани! И ми смо прави и истинити ученици Христови, и ми смо Његови и апостолеки шљедбеници, па и ми треба да у страху Божијем и вјером у Бога попадамо ничице пред божественем славом Његовом, да га слаavimo и узносимо душом а љубимо и вјерујемо срцем и да се у уму запитамо па раз-

беремо шта се тражи од нас као од ученика, шта хоће човјекољубиви Бог од нас и какви треба да будемо увијек, кроз сав наш живот, а нарочито у ове и оваке свете дане, за које се спремамо и у које се удостојавамо да приступамо и примамо у се Његовог божанственог тијела и крви, сједињујући се са надчовјечанском природом, са истинитијем и правијем Богом и Спаситељем нашијем?

Велики је наш Бог и велика је Његова милост и сила! Бог кад нас је саздао, створио нам је тијело и задахнуо га духом својијем, животом га је испунио и одликовао човјека над свијем живијем и тјелеснијем створењима тијем, што му је дао свјесну и бесмртну душу и што га је украсио толикијем даровима и својствима, која га красе као господара, ради којег је и украсио овај дивни и величанствени свијет створивши га себи на славу а човјеку на уживање, да уживајући милине хвали и прославаља Бога, Створитеља и Спаситеља свога. Најпослије је Бог ради нас људи и ради нашег спасења од ропства и гријеха постао човјеком, те је поднио толика страдања и муке за наше гријехове. Али и ово све било је мало за Његово човјекољубије, него је благоизволио својом неисказаном милошћу, да нас и духовно храни. О чудо чудесе, чудо велико и изрјадно! Велим, да нас храни и пита својим божанственим тијелом и пречистом крвљу, те да се на тај начин сајединимо и будемо једно с Богом нашијем. Али, питање настаје: како треба да се приправимо и како приправни приближујемо тој божанственој и царској трпези? У том нас поучава наша мати црква говорећи: с' страхом божим, вјероју и љубовију приступите! Чујте, браћо Христјани! Божијим страхом, вјером и љубављу да прилазимо светом причешћу пречистијех тајни и по томе, који од нас нема у себи страха божијег, тај није достојан да приступа и такав навлачи на се гњев и проклетство а не опростење и остављање гријехова. Јадни човјече! када ступаш пред каквог земаљског цара стрепиш и плашиш се, а кад прилазиш и стојиш пред царем неба и свега, тад си немаран, небојажљив! И по том те праведно очекује мука, јер пренебрегаваш твојег добродјетеља и саздатеља, дајући више чести и поштовања човјеку себи равну, него ли ти Богу — Створитељу своме! Али онај који има у себи страха божијег, кад прилази да се причешћује пречистијех тајни тјела и крви Сина Божијег, он побожно и смјерно говори: Стрепим и чудим се тој великој благодати, слави и милости Божијој по којој се удостојавам примити Христа у своје срце. Блажен си ти, брате мој, ја познајем како те свети дух упућује и просвјетује, али причешћивајући се нужно је да имадеш вјеру т. ј. да вјерујеш свијем срцем својијем, да се под видом хљеба причешћујеш истинитијем тије-

лом Господа и Спаситеља нашег Христа а под видом вина истинитом крвљу Његовом с намјером, да се очистиш од гријехова својијех и да будеш достојан вјечног живота. Па кад имаш вјеру треба да имаш и љубав Богу и твом ближњем; без љубави ни страх на ни вјера не ће ти користити; који има љубав у срцу свом, тај постаје пријатељ с Богом, јер је Бог љубав, рекао је божествени апостол. Ако брате мој, осјећаш се, да имадеш према коме мржњу и пакост у души твојој или завидиш и мрзиш брата твога, тада не мој да се усудиш приступити божественој трапези љубави и мира, јер у мјесто да се користиш — изгорјећеш, а у мјесто Божије милости, навућићеш на се гњев Божији на своју главу. Кажеш, како ћу опростити ближњему своме, који ми је нашкодио, обесчистио ме и уништио ме? Чуј, брате, што ти је год учинио, па да ти је највише неправду и штету нанео, ако си Христјанин, треба да му опростиш, а ако останеш при твојој пакости и тврдоглавству, не слушај Христа који је рекао, да љубимо и наше непријатеље; газиш Његове свете заповиједи, јер он је рекао, да по и седамдесет и седам пута треба да опростимо онима ближњима, који су нас у чем увриједили; заповједио је: ако те когод удари по образу десном а ти му окрени и лијеви. Па ти, који казујеш да си Христјанин, кажеш ми како ћу опростити брату своме? Православни Христјани! Не приближујте се неприуговорљени пречистим светим тајнама; него када хоћете да се причестите, најприје искрено исповједите ваше гријехове вашем духовном оцу; јер без чисте исповједи божествено причешће није дозвољено, него је и самим Богом забрањено; па кад се опростите са свом својом браћом Христјанима и осјетите да је ваше срце чисто од сваке лукаве страсти, само се тада усудите причестити тјела и крви Спаситеља нашег Христа. А послѣје причешћа треба да се опходите и владате у животу христјански напредујући у свакој добродјетељи, јер иначе ће те доказати да омаловажавате свете тајне, а за ту вашу небрежност даћете одговор на дан страшног и општег суда.

Доклен ћемо бити слијепи према ништавнијем стварима овога свијета? Да се већ једном пробудимо, браћо, од тешка сна сујете! Свагдашње и истинито је наше отачаство небо — а земља, на којој се сада налазимо, јест привремено и неизвјестно наше обиталиште. Никаква ствар на овоме свијету није нам извјестнија од смрти, која нас увијек страши а по највише уз ове дане због многијех нанијех гријехова. Већ је њезина страшна коса више нас, која коси немилостиво без разлике. Наш живот трчи и пролази, а ми се једнако приближујемо гробу. Доклен, браћо, нека нам је вазда у памети гроб, небо, јеванђеље и крст, и да се трудимо да увијек чинимо добра дјела,

која Бог милује и којим се угађа и Њему и људима. Намјера и циљ ради које живимо на овоме свијету, није друго ништа, него само с добријем дјелима да слаavimo име Спаса нашег Бога а с нашијем добродјетелима да задовољавамо и користимо нашијем ближњијем.

Љубезна браћо, чујте, молим вас, ове моје потоње ријечи, које вам по братинској љубави говорим, да не само ријечима него и дјелима хришћанским покажете, да имате живу вјеру у Спаситеља нашег Исуса Христа и да се доклен год живите на земљи ни о чем толико не брињете, него како ћете спасти вашу душу. А да се удостојите небесног блаженства, љубите Бога, тачно чувајте Његове свете заповиједи; и заиста вам кажем, да ће те и у најстрашнијим биједима и мукама и у најгорем сиромаштву налазити утјехе и осјећати неизрециву радост у срцама вашијем, ако будете испуњавали божије заповијести. Ако живљели будете у миру и радости ушљед душевног спокојства, не обзирући се на тјелесне околности па ма какве оне биле, добићете вјечни и бесмртни живот. А да би такви могли бити, долазите, браћо, приљезно у свету цркву и с пажњом слушајте свете службе и поуке; извршујте наредбе цркве, јер у њима лежи спас душе; чувајте добро свете постове, који освећују душу и тијело; поштујте свештенство као служитеље Бога вишњег; љубите

и грлите науку и школу, да се не разгњеви Бог на вас; гајите међу собом братску љубав, јер у којем срцу почива љубав ту се налази и Бог. Онај ће одговарати праведном судији на нелицемјерном суду, који сије међу браћом раздор и неслогу и који буде узрок немирима међу својијем сажитељима. Богати, љубите и потпомажите сиротињу то су браћа ваша; тршите имања ваша око њих у славу божију и на корист вашијех ближњијех; а сиромаси, без роптања трпите и имајте наду у самога Бога, који ће вам подарити небесна блага. Очеви и матере, васпитавајте вашу дјецу у страху божијем и једном ријечју: трудимо се сви да живимо и идемо стазом добродјетели и врлина хришћанских, па да постигнемо као награду блажени и вјечни живот на ономе свијету!

А Ти, Богочовече, Исусе Христе, који си се на гори Таворској преобразио и којег ми данас слаavimo, пјеснама пјевамо и благодаримо, чуј и уважи наше скромне молитве. О пречиста мајко Божија и ходатаице рода људског, молимо ти се, заштити нас и умоли Свемогућег Бога, да нас закрили покровом својим, да из светог жилишта својег благослови свију нас и дарује нам дух љубави, слоге и добродјетелна живота, и да управи дјела руку нашијех, те да се удостојимо Његовог небесног царства. Амин!

Протосингел Венијамин.

Животописи светих.

Живот светих мученика Кузмана и Дамјана.

Свети Кузман и Дамјан родили су се у старом Риму од благочестивих родитеља, који су своје синове васпитавали у св. вјери и благочестију хришћанском. Из младости учили су љекарску науку, којом су лијечили свакојаке болести, имајући при том помоћ од самога Бога. На кога би год болесника они руке положили, тај би помоћу Божијом и оздравио. Па и ако су били добри љекари, нијесу ни од кога тражили награде за исцјелење, и зато их народ прозва „бесплатним љекарима“. Једина им је награда била та, да би они, које би излијечили вјеровали у Христа, и тако су они не само у Риму, него и у свима околним градовима и селима, куда су лијечили, обраћали народ у вјеру Христову. Кад су болесне лијечили овако су им говорили: „Ми само на вас руке полагамо, али силом нашом ништа вам учинити не можемо, по сва сила дјествује на вас од Христа Спаситеља самога Бога; ако у њега тврдо вјерујете, бићете здрави“. И одиста, који су тврдо у Христа вјеровали, ти су и оздравили. Тако су сваки даном многи од идолопоклонства и безакоња отступали и обраћали се у вјеру Христову.

Најмилије пребивалиште овим светим бијаше неко село близу Рима, гдје су им родитељи своја добра имали. Својом проповиједи, обратили су сав околни народ вјери Христовој, но неки пакосници не трпећи њиховог светога живота, облажу их код цара. Тада у Риму цароваше Карин, који послуша опадаче и посла своје војнике, да доведу св. враче Кузмана и Дамјана. Дошавши војници у село, у којем живљаху св. Кузман и Дамјан и распитивајући за њих, скупе се вијерни око светитеља и стану их молити да се сакрију док се не утиша љутина цара. Свети нешћедоше их послушати, него драговољно шћаху изаћи пред војнике, који их тражаху, желећи с радомшћу страдати за Христа. Но кад их вијерни почеше молити да сачувају свој живот не само ради себе него ради спасења многих, свети се покорише вољи њиховој, који их у једну пећину сакрише. Војници их свугдје тражаху, но немогући их наћи, плану у њима освета, повезаше у ланце многе поштене људе тога села, и одведоше у Рим. Када се о томе извијесте свети, брзо похите за војницима и кад их стигну, рекну им: „Пустите невољне људе а нас узмите. Ми смо они, које ви тра-

жките!“ Војници отпусте оне људе, метну ланце на свете и одведу их у Рим, гдје су их чували до сјутрашњег дана.

Сјутри дан изведу св. Кузмана и Дамјана пред цара, који је на обичном јавном мјесту пред народом сједио. Цар им овако проговори: „Јесте ли ви они, који сте непријатељи боговима наших отаца, који вашом вјештином и хитрином лијечите људе и животиње без икакве награде, лажући и варајући прости народ да отступе од праотеческе вјере? Но ипак ако сте и заблудили, послушајте мој савјет и принесите жртву боговима, који су досада према вама били дуготрпљиви“.

Свети као из једних уста одговоре цару: „Ми нијесмо ниједнога човјека преварили, нити што о врачању знамо, нити смо зло коме учинили, него лијечимо болести силом Господа и Спаса нашега Исуса Христа, као што нам је и заповједио: болеснике лијечите, прокажене чистите. Ово чинимо без награде, јер нам је и Спаситељ рекао: туне пријасте, туне дадите. Имања нам не треба него тражимо спасења душа људских, и служимо болесним и немоћним као и самоме Христу, који рече о онима, који добра чине: гладан бијох и наранисте ме, жедан бијох и напојисте ме, го бијох и одјенусте мене. Ове заповједи ми се трудимо да испунимо, очекујући од Њега награду у Царству Небесном, а мртвим твојим боговима никада се не ћемо клањати. Ти и твоји с тобом служите им, а ми смо потпуно увјерени да то нијесу прави богови. Ако хоћеш, о царе, ми ти предложемо добар савјет, да познаш једнога и истинога Бога, творца свега, који сунцем сија на благе и зле, даје кишу праведним и неправедним, да Њему јединому служиш, и да отступиш од бездушних и бесчувствених идола“.

На то им рекне Карин: „Нијесам вас позвао да ми проповједате, него жртву боговима да принесете“. Свети му одговоре: „Ми приносимо бескрвну жртву душе наше једноме Богу, који нас је избавио од сваке силе вражје, и који је дао и Сина свога јединороднога за спасење свега свијета. То је Бог наш, који није створен, него је свега творац, а твоји су богови радња руку људских, и кад не би било вјештака међу људима, који вам богове праве, не бисте се имали онда кому клањати“. Карин им рекне: „Немојте досађивати вјечним боговима, него приступите и поклоните им се прије него ли добијете муке, које вас очекују“. Слуге Божије испунивши се духом светим рекоше: „Буди посрамљен са твојим боговима, Карине, кад се одвраћаш од живог Бога а придржаваш се идола! Зато кад се окрећеш од лица правога

Бога, нека ти се окрене и тијело идолима, да искуством познаш, шта може учинити Бог наш“.

То рекавши свети, промијени се лице у Карина и врат му се скрати, а народ видећи да је лице царево окренуто на страну, да му је врат кратак, и да сједи на судилишту кажњен од Бога великога судије, једногласно повиче: „Велики је Бог Хришћански, и нема Бога осим њега“. У то вријеме многи повјероваше у Бога и молише свете да излијече цара, па и сам им се цар мољаше, говорећи: „Сад видим, да сте доиста слуге Бога истинога. Молим вас, да кад сте многе излијечили, да и мене излијечите, да и ја вјерујем у Бога кога ви проповједате, и који је небо и земљу створио. Свети му рекоше: „Ако признаш Онога, који ти је дао живот и у њега узвјерујеш, тај ће те излијечити“. Цар на те ријечи светитеља рече: „Вјерујем у тебе, Господе Исусе Христе, истини Боже, помилуј ме!“ То говорећи исправи се цару врат, и лице његово стаде на своје мјесто. Онда цар устане са свога мјеста, погледа очима на небо, подигне руке, и благодаривши рече: „Благословен јеси, Христе, истини Боже, који си ме из таме извео средством ових твојих светих људи“. И тако цар послуже излијечења ода поштовање светима и отпусти их, а ови из Рима одмах у своје село.

Чујући мјештани тога села и остале околне шта се са светима у Риму догодило, изиђоше им у сретање, и примише их с радошћу славећи и хвалећи Бога. Свети по своје обичају обилажаху околна мјеста, села и градове, лијечећи болесне, чинећи свака друга добра дјела, и проповједајући св. вјеру Христову. По опет се нашло завидљиваца, који нијесу могли да гледају мирним оком ове свете и њихов богоугодни рад, него су тражили прилику да их смакну, а то су и учинили и то овако: У том крају живио је неки славни љекар, у кога су и свети љекарску науку учили. Овај завидећи њиховој слави, позва их ласкаво и поведе на планину да сабирају љековите траве, а у своје срцу носио је Кајинову осветљивост. Заведе их далеко у пустињу, и раздијели их напосе да сабирају биљке, па онда најприје напане на једнога и убије га камењем, а тако и другога. Узевши њихова тијела сакри их у неки тамо налазећи се поток.

Тако свршише свој живот свети врач Кузман и Дамјан, и вијенац мученички од Христа Спаса примише, коме са Оцем и светим Духом чест и слава сада и увијек. Амин!

превео

п. п.

Старине.

Сказание жита Лазара (Герблановича).*)

У селу Велој недалеко од Сарајева живи данас, један огранак српске породице Копривица. Та породица, по предању у истој сачуваном, како данас приповједају Вучина и Мићо Копривице, потиче и води своје поријекло од Јеле кћери кнеза Лазара, која је била удата за Милоша Обилића, а послје ју је заробио бан Сандаљ, и то овако:

Посље косовске битке кад је Милош погинуо његову жену Јелу зароби неки бан Сандаљ из Кључа у Гацку и узме је себи за жену. У њиховом брачном животу почне је тући и злостављати, пребацујући јој, да воли више Милоша него њега. Јела приморана тим злостављањем, једном приликом рече бану, да воли Милоша мртва — него њега жива, и кад је овај за то хтједе да истуче она умакне из двора и утече у данашње Бањане у Херцеговини. У путу у Бањанима како је била трудна, роди мушко дијете, завије га у своју хаљину и остави у коприву, па наштав на чобане који близу тога мјеста стоку чуваше, зовне их и каже им; да то дијете узму и да га сачувају, јер да ће им ваљати, па тако и оде даље молећи чобане да о њој ништа не казују.

Чобани узму то дијете, однесу кући и предају на храну једној жени у селу Бањанима која се тијех дана породила па јој дијете умрло, и ова га одхрани и васпита. Кад је то дијете доцније у живот људски ступило назову га Копривицом по коприви, у којој је нађен, незнајући му право презимена, и од њега сва данашња породица Копривица води своје поријекло. Та је породица данас сасвим пространа, имаде је у Бањанима и по Херцеговини више од 40 кућа а скоро се толико и по Босни раселило. Предци данашњих Копривица на Велој доселили су се из Бањана око 1600. г. те су се ту опет знатно умножили и разишли. У тој породици, у колико памте Мићо и Вучина Копривице било је од увијек чланова, који знадијаху читати и писати све до данас. Зато у исте породице и имаде још и данас много сасвим стари руком писани књига и ја сам истражујући народне старине нашао више таквих у Миће Копривице међу којима једну одвише стару у сасвим малом формату од 156 листова. Књига та садржи у себи доста обилан разноврстан садржај, у коме је и горњи наслов Ска-

заније житија кнеза Лазара писано 7048. год. Писана је старо-српски и то по више ријечи заједно без и једне тачке и запете. Зато се при преписивању морале по смислу ради бољег разумјевања по које ријечи раставити и по која тачка уметнути. Књига је та пренешена из Херцеговине, од предака данашњих Копривица кад су се у Босну доселили и сачувана је у кући Миће Копривице.

„Бист от цара прваго ваполати преви потом позаповиеди самодрјцу цру стефану и даде нему своју сародницу госпоиу милицу да шчер ига богдана и по малу времену престави се цар стефан храбри, потом поставише на царство негова сина негова пра уроша младога господина срблем. и на царство урошево наступи крал вукашин и марка вукашиновића и углешу деспота и гоико воивода и убише пра уроша младога ва лове и бо виде ни неправду и они ону васкоре чашу испише от турака на рици марици свема главе отсекоше и сва им воиска от турака погублена би за нихову неправду и лукавство зашчо главу своага убише. сва три брата мрнавчића ва боиу погибоше. крал вукашин имаше 3 сина марка и андриу и думитра. марко син крала вукашина и константин знепковац син воеводе дечана и драгашина те 3 воеводе отбегоше от србске госпде да их не убиу по завади негова оца крал вукашин, и тамо воеваше с царем турским палазитом и воеваше на христиане и погинет мрнавчићи. тогда промислом божием поставише лазара на престол са благословением 4 патриарха василенска и васего сабора србскаго и народа и тако кнез лазар бист подателни срблем и то би у васакме доброме чину и у милости и у правоме суду колико и тако имаше око милостиво а руку податливу ка васакме чловеку. имаше кнез лазар 3 сина стефана деспота и лазара и вука и дашчери 5 прва чаролита видосава која дана бист за вука бранковића друга иела која бист дана за милоша кобилића. ва то време кнез лазар са двиема своима зетовима иезде коне из лова ка своему двору а двие шчери лазареве гледану са високога чардака видосава говори дивна чуда видители друго мога свака обилића милоша кои иезди одеснуу оца нашега лазара а бранковић с лиеву страну о себе а иела сестри таино говори да невиди отц наш кнез лазар

*) Вриједни свештеник г. Стево Трифковић, парох осјечко-блажујски, испитивањем и истраживањем разних старина, тог блага народног — чије труде видимо и у нашој „Босанској Вили“ нашао је и на ову старину, којој смо ево у првом броју нашега листа дали мјеста у нади, да ће раденицима наше српске историје можда развијелити какво питање и бити истима од користи. Пак пошто је оствједочена истина, да је баш свештенику — пароху дата могућност истраживањем и испитивањем да наилази на подобне старине, као што нам свједочи и ова примјер нашег сабрата и будућег сарадника г. Стеве Трифковића, то браћу свештенике и учитеље молимо, да се прихвате тог благодарног посла — истраживања старина, којих у нашем народу има још доста, затрпаних у каквој амбару или вајату. Због оскудице у старинским словима, сложена је ова старина новим словима. Уреди.

милоша иунака и памети негове и напредости негове неби кона ездю о десну страну оца нашега лазара тадаи видосава поскочи како една охолоа диевица удари сестру иелу руком уз образ на руци ти 3 златна прстена окрвави сестру иелу крв е поли нис прси ва та час славни кнез лазар са двоима своима зетови пред двор коне свое доездеше слуге лазару коне примише, иела крвава предврч изиде милошу кона примаше убрусом лице своие сакриваше и милош иелу више крваву и рече шчотие лице крваво она нему сказа право како е сестра убила и милош иерца уздахну и узе вука бранковића за руку далекого отведе и рече нему караи брате охолу диевицу да не туче зубима своєга езика да неназива от земље главе хориатом и племенителе ер ти се кунем богом моим ћуте тешком десницом моим руком узети кад будемо на конма иездећи те ћу те додавати за пас немилу и недраго и тебе ћу учинити хоћу руком ћу те руди моим испод кона додавати како вук вуку иане дае пак ћу с тобом ударити от камен и о земљу како гладан орал жабом корначом моим ћу те десницом отнести како хрт зеца пред ловци у град заручници твоим или жива или мртав будеш и дароваћу те твоим охолои диевици зашчо она учини моју матер кобилу. нека свак знаде шчо учини обилић милош и нека свак знаде и види и чуе да от сада ниесам обилић веће кобилић и први диетић. до то се доба зовиаше милош обилић а о тога доба кобилић и нему се име прећеде ере колико една реч из уста изговори се или зла или добра та се хоће поминати и говорити ва веки како говори оста милошева мати кобила. от тога часа милош на вука лошу вољу имаше и како га пусти у своју војску милош отиде и вверно господина своєга служаше, а вук бранкович отиде кнезу лажу износити скопом ће сву србску господу заклати. вук говори господине кнеже лазаре вас дркћем како прут мртви ме знои пробива шчосам чуо за милоша кобилића милош ће ти невяеру учинити каде с турским прем станеш бои бити. кнез лазар говори мучи вуче кои ту лаж на милоша износи милош е мой шчит пернати у нега стои сва моја снага и крепост милош хоће учинити спомен на полу косову докле се зову расигочи именов ва виеки о лазаре како ти би томе пророк датие чути гадну милошеву неверу на тому збору шчо за тобом говори и булазни вук бранкович лаживи тадаи поче госпоина милица говорити како една женска глава кнезу лазару. видим господине да се справлаш на поле косово али да се уставши своју војску да бисмо шчо чули от милошеве невяере. лазар милици оговара небити се саде уставно да би знао веће не вратити се с пола косова каде тако учини господине а ти иди с богом и ошчетисе желно молим како свога господара испуни вољу мою за лубав нашу

смилуи се такоти завиега коие мећу нами шчо вверни мужеви милуиу безлихбе своим женам и слаткога рода шчо сам стобом родила и тако ти војска стом здраво ходила и срећнием гласом свуда била и тако ти земља по тобом родила немоими браће на бои водити не мой ме жеестоко удвиелити не мой да погине колено иуга богдана тогаи времена е кона лазар оговара госпои милици ти знаш дамие у твоє браће сва моја снага зашчо су наипрви на поле косово тако турци страх имаиу от ђеце иуговића они су вриедни да се сва земља скупи маћедониа. пр турски не бои се све земље како се бои ћеце иуговића много има тица али се бое сокола затоти не могу а твоиу вољу милици навршити тадаиму се милица са сузам поклони и рече му иошчете желно молим тако ти бг дао државу и сахранио здраво и весело и срећним гласом свуда добила а ти остави сестри неднога брата за заклетву за милосрдие старца иуга богдана остане гласа дати знаш господине лазаре тебе милице прорчтуе да претва сила сва тебе подателиу. лазар милици отговара срамота би била твоєму недному брату остати от остале војске рекли би мой воиници иунак от лела ну вриедности и пунаштва да се држи се славни кнез лазар рече остани збогом милице твоєми сузе срце мое устриелише и обрати кнез лазар кона свога е полу косову но иезди у своју војску и обрати и полу косову веће се неврати кнез лазар веће посла милана топличанина да уходи турски табор сви га плачу тому се не падаиу а вук бранкович говори на милоша износи лажу не брини се господине нека се приевара чини е милошем а то кнезу лазару криући говори да ко не чує милан топличанин и иван косанчич и воивоа милош кобилич те 3 воиводе твоє хоћете издати цару турскоме на полу косову а узми се у памет хоћелити то бити истина а нека знаш. каде милан топличанин доће и врати се милошу хоће га сриести те хоће га научити како ие у војсци и како ће говорити зашчо знаше невяерни вук милош шчошће говорити милану да се војска не препане и не смете каде доће и врати се милан ицрева табора. вук кнезу говори истина ие шчо ти кажем и срете га милош свиеговати истину ће говорити изнести како ће о турскога цра казивати како војска стои те милана чекаиу како лието за злом зимом и срете га сва војска више лазара вуку вверовати кад више вверова вук кнезу говори до саде ти ниесм вверовао саде ти вверуем каде доће хоће ли онако бити помози име христово прева војска реци брате голема ие сила хаћамие и будалине истом чекаиу да се хлеба напеду и тадаи се загрлише како два брата и пита милош за цра мурата милан говори неумиєм ти брате силну цреву војску казати не може нитко преброити колико ие от камена страном до пута а от пута до црнога дренка а от дренка до ситнице

воде а от ситнице до планине шаре све е то прекрила сила црева воиска страшно е мои брате са очима згледати пуноне поле косово све е кон до кона иунак до иунака боина копия како гора чрна копия земли прибудена а баираци липо оћевени неможеш брате да очима гледаш биели се на земли како снег на сред земле. ту милош милану рече брате зашто те братимим и кумим богом великием то немои кнезу лазару казати како кнез лазар пред воиском иере ако чуие за цреву силу намо су криепки витезови кои ће с турци бои бити и сам сам вриведан на нега ударити ако ћу и главу своју изгубити а каде доћеш а ти реци на сабору србскоме господо велика воиска е турска али броиа нема

него су сехратлије и аћамие и мановине како и овнови будалине и сиромаси истом чекану да се хлеба наиеду. милан топличанин тако рече и поће оним науком милошевием. сва господа сиеде и о том бесиеде кое гласе носи милан. каде милан доће сви му руку додадоше и за цара мурата питају. топличанин милан говори господо србска и властели велика е сила турска али от боиа неима нишча све су занатлие и аћамие и сиромаси нишча незна бои бити а оружиа не имају а све неке будалине истом да се хлеба наиеду тогда на таи глас устане веселити сва господа србска и велика и мала и банови и воиводе и кралеви витезови и брчници кола играју.

(Наставиће се)

Конзисторијалне окружнице.

Број 77.

Ок окружница.*)

Поводом многијех тужби упућених нашој Митрополији од стране неких супруга из разних мјеста ове Епархије, у којима затражују распуст или развод бракова, дошао сам до тог убјеђења: да таковим брачним свађама и несогласију много доприноси та околност, што неки родитељи, желећи се опријатељити са породицама њима угоднима или имућнима, по своје родитељском упливу насилно склањају своју дјецу да пођу за лица, која се прије вјенчања нијесу ни виђела, или с њима немају вољу ступити у брак.

Такови обичај не само да доноси доцније врло зле посљедице, него је још противан црквеним и грађанским законима.

Због тога се и наређује пречастному свештенству, да ни једно вјенчање не би обавило, које се склапа преко воље и личног виђења младенаца. Јер, ма да је при женидби и удадби, по правилама св. цркве и по самој природи нуждан за дјецу родитељски благослов, ништа мање нужна је у свему сагласност ступајућих лица у ту свету сvezу, коју Апостол Павле назива „великом тајном“.

Да би се пак избјегло све што смета законитоме и правилномо браку, сходно црквеној заповијести по књизи Кормчији, потребно је, да сваки свештеник, последије „просидбе“ и прије вјенчања младенаца, објави три пута кроз три неђеље у цркви, по свршетку свете Литургије, да се тај и тај вјерио са том и том ђевојком (или удовицом), споменувши њихова имена и презимена, те ако когод знаде, да су у каквоме сродству било крвном, кумовском или пријатељском, или пак да су под каквом махном (недостатку) душевном или тјелесном, због чега би последије несумјено сљедовао развод, да то све на само каже дотичном свештенику, који ће се за савјет и упутство обратити Архијереју, пазећи такође свештеник, да од извјештача не би било каква пристрастија или интриге.

По селима пак или другијем мјестима где нема цркве, свештеник је дужан сходним начином распитати суејде у мјесту где је женик, да нема каква сродства; а ако је дјевојка из друге парохије, нужно је да од тамошњег пароха има писмено увјерење као пропратницу за дјевојку, да њезиној удадби нема какве сметње. Ради боље контроле и правилности бракова пазиће надлежни протопрезвитери, од кога

*) Да би многим свештеницима, код којих се у цјелости досад издане окружнице не налазе учинили на руку да их имају, гледаћемо да у сваком броју доносимо по једну или двије окружнице од главнијих досад изданих. Ур.

ће подручни свештеници добивати писмену дозволу са тако званом „печатом“ Архијерејским, те ће годишње сваки протопрезвитерат слати у митрополију главни извод од вјенчаних, крштених и умрлих те године у његову подручју свију свештеника.

По себи се разумије, да ни један свештеник не може у напријед вјенчати „отету“ дјевојку, па ма то било и с њезином вољом; тако исто ни оне, који нијесу пунољетни. Младић мора прије женидбе имати пунијех 18 година, а дјевојка бити у 15-тој.

Који би свештеник противно поступио овим наредбама, подвргнут ће бити најстрожијој црквеној казни и епитимији.

Неизбјегна је дужност свакога свештеника, да поучава подручне Хришћане, да супружну свезу чувају свето и ненарушимо. Тој поуки најзгоднија је прилика при самом вјенчању, кад свештеник и онако пита младенце: „имају ли тврду и неприсиљену вољу узети се“, те том приликом да их посавјетује, да кроз цијели вијек заједнички дијеле радост и срећу, а носе несрећу и непријатности, ако би их снашле у животу, као што се под вијенцима и обећава друг другу на свагдашњу вјерност и слогу.

У исто вријеме препоручујем пречастному свештенству, да оне супруге, који данас живе одвојено и у нескладу те потражују коначно раздвојење, пастирским гласом и савјетом склоне на измирење и састанак, убједив такове, да ја не ћу ни један развод дозволити, ће се не би исказали довољни узроци томе распусту, какове побраја књига „Кормчија“, нити ћу поћи трагом неких мојих предшаственика, који су на жалост олако допуштали развод бракова и тиме пут отворили.

Особиту пажњу свештеници треба да обрате при женидби и удадби лица из даљнијех мјеста и туђих епархија, те без довољних исправа као што су крштенице и свједоцбе, по којима у домовини немају супруга, никога прије да не вјенчају, како би се с тиме избјегла свака непредвидима пријевара.

При закључку ове моје окружнице препоручујем прељубазноме Свештенству и цијелој мојој Богоспасајемој Пастви, да поред дужне поданичке вјерности према покровитељу цару и краљу нашем Францу Јосифу I, тврдо и непоколебиво држите и чувате нацу свету прађедовску православну вјеру, коју нам из древне предаоше свети Апостоли као самовидци и слуге Слова — Сина Божијега, и коју вјеру св. богоносни оци утврдише на вселенским и помјестним саборима, коју исповиједа наша света саборна и апостолска источна — најстарија и најправославнија хришћанска црква, које је једини основатељ и једина глава сам Исус Христос, и којом он невидимо управља преко Патријарха и Архијереја, освећених благодатију свесвјатаго Духа, иже отц Отца исходитъ. (Јована 15, 26).

Призивајући на вас и на чада ваша благослов свевишњега Бога, побожно управљам Његовome светоме Пријестолу моје урдне молитве за спасење вашијех душа у крилу православне источне цркве.

У Сарајеву, на Видов-дан 1881.

АЕ и Митрополит
Дабро-босански:
Савва.

О к р у ж н и ц а

свему свештенству Митрополије Дабро-Босанске.

Број 45.

На понизну нашу представку од 2/14. децембра 1881. бр. 286. изволило је Високославно Министарство посредством Преузвишенога Предсједништва земалске Владе од 21. јануара о. год. број 3336 наредити, да сва службена писма како свештеничка, тако и црквених области и уреда, имају се преко поште бес-

платно пошљати и преносити. И на овој високој наклоности имамо нашој земаљској влади благодарни остати. — У званична писма могу се ставити: разне свједоџбе, молбенице, списанија душа и парохија, рачуни црквени, предмети брачни, нацрти, књиге, и све што на парохију, цркву и школу спада.

Сад као такovu бесплатну дозволу имамо, препоручујемо нашемy Свештенству и благочестивим црквено-школским општинама, да сваку важнију ствар Нашој Митрополији достављају ради знања и рјешења. Свештеници могу своја писма претпостављеним својим протопрезвитерима званично слати, а ови примљена писма имају сваки пут са својим мњењем у Митрополију пропратити. никад у једно писмо нека се не ставља више предмета, него за сваки предмет особено писмо има се саставити због реда канцеларијског.

Да се писма на пошти не би губила, сваки свештеник треба да има једну књижицу, у коју ће назначити број писма и коме је послано; пак са оном књижицом понијети или послати писмо (писмо) на пошту, и чиновник поштански потписаће се да је примио. — Препис од свакога писма треба међу актима чувати.

Писма званична имају бити савијена у мало већој коверти, и овако адресирана.

Бр. парохијални (или црквено-школски) Уред, у

Пречастном Протопрезвитерском уреду
Званично.

у

Сарајево, 22. јануара 1882.

АЕ и Митрополит
Дабро-Босански:
Савва

Црквене вијести.

Освећење новосаграђених цркава у дијецези дабро-босанске митрополије у год. 1886.

1. У Височнику у протопрезвитерату сребреничком, на дан 31. августа на празник Појаса Пресвете Богородице, обавило се освећење т. ј. унесен је освећен антимиc и стављен на часну трапезу по дозволи и благослову АЕ и Митрополита г. Ђорђа Николајевића, а по ондашњем сребреничком протопрезвитеру Алекси Поповићу са десеторицом православних свештеника, у присутности многе господе из сусједне земље краљевине Србије, из града Баине баште и великог броја Бошњака Срба Христјана и Мухамед. — Ова црква налази се у Височнику у општини Добрав а постоји на самој ерпској граници и т. д. (види опширан опис у њемачком листу „Bosnische Post“, број 77. ex 1886. год. који у Сарајеву излази).

2. У Пазарићу у протопрезвитерату сарајевском, на дан 31. августа, на празник Појаса Пресвете Богородице, (види опширан опис освећења у листу „Просвјета“ број 35. ex 1886.).

3. У Трнову у протопрезвитерату сарајевском, на дан 8. септембра на празник Малу Госпојину, (види опширан опис у листу „Просвјета“ број 35. и у „Сарајевском Листу“ број 114. ex 1886.).

4. У Осинју у протопрезвитерату тењањском, на дан 29. септембра свеца Михаља, (види опширан опис у „Просвјети“ број 39. ex 1886.).

5. У Агићима у протопрезвитерату бањалучком — парохија Боцац — на дан 1. октобра на празник Покрова Богородице, обављено је освећење по дозволи и благослову АЕ и Митрополита г. Ђорђа Николајевића, и то овим редом: У очи Покрова свршена је вечерња са бденијем. Сјутра дан у 7 сати почела је јутрења, а у 11 сати освећена је пред црквом водица и обнешен око цркве освећени Антимис, и за тим је свечаност по пропису са божественом литургијом продужена, и трајала је до 2 сата по подне.

При освећењу чинодјејствовало је 11 свештеника уз началствујућег администратора и надзиратеља протопрезвитерата г. Вида Ковачевића, који је био за то одређен од духовне власти.

Народа је било преко хиљаду душа — а што истог више није било узрок је, што се у исто вријеме у Јајцу годишњи вапаш десио, те је многи народ тамо отишао.

Послије освећења и службе Божије, настао је објед, при ком је сједило сво свештенство, котарски предстојник барон Лазарини, неколико грађана Срба из Бањалуке, спахије агићке и Ахмед бег Цинић из Бањалуке, међу којима је и неколико отмјених Срба тежача било. Код обједа напио је прву здравицу г. парох В. Ковачевић у име г. Митрополита Његовом Величанству Цару и краљу Фрањи Јосифу I, другу је здравицу исти напио у здравље Његовог Високопреосвештенства г. Митрополита Ђорђа Николајевића, затим напио је здравицу котарски предстојник парохијанима и народу из Агића и Бочца; послје ове здравице наздрављано је свештенству и осталим гостима. Здравнице, које су напијане Цару и Митрополиту праћене су са „многаја љета“ и послје сваке испаљено је по неколико хитаца из прангија, из којих су при освећењу и Божијој служби непрестано пуцали.

Свечаност је обављена у најбољем реду и расположењу народа.

Црква је подигнута на турском земљишту и налази се у сред села Агића на врло лијепом и узвишеном мјесту. Зидана је од камена са дрвеним звоником и сасвим је довршена, само јој фале иконе и друго све, што за једну нову цркву потребује. Она се налази $\frac{3}{4}$ сата с десне стране ријеке Врбаса, то је по прилици

на пола пута између Бањалуке и Варцар Бакуфа. Удаљена је од Бањалуке 8 сати, и само јој се на коњу доћи може.

На мјесту гдје ова црква постоји, не зна се је ли кад постојала црква, него имаде од олтара нове цркве 50 корачаји далеко, нека стара срушена и раскопана зидина, која се у зараслој шумици налази, и која по самом свом изгледу наличи на црквену рушевину, али се позитивно не може рећи да је ту црква била, јер је зидина сасвим разрушена. Пред црквом 18 корачаји далеко налази се један велики раст, стар по казивању 200 година; пред растом се налази један дрвени крст (који се кад иструне промијени), такођер пред растом постоји један растов зарубљен пањ на коме се увијек водица освештавала. По народном казивању и предању под истим растом обдржавали су се зборови од прије 200 година и највише је народа бивало на бијели четвртак (по св. Тројници) и на Малу Госпојину.

У 1887. години.

6. У Б. Костајници у протопрезвитерату дубичком, на дан 25. маја, (види опширан опис освећења ове цркве у листу „Просвјета“ бр. 23. ех 1887.)

7. У Козарцу у протопрезвитерату приједорском 31. маја у недјељу свих светих.

Г л а с н и к.

Рукоположени 1886. год.

Јосиф Ракић 6. октобра за ђакона а 16. октобра за свештеника.

Ристо Бошковић 6. децембра за ђакона.

Стеван Ковачевић 12. децембра за ђакона а 17. истога за свештеника.

Рукоположени 1887. год.

Ђорђе Петровић протођакон 14. јануара за свештеника.

Ђорђе Магарашевић 31. јануара за архимандрита у Сремским Карловцима.

Милан Кнежевић 22. фебруара за ђакона а 8. марта за свештеника.

Произведени 1887. год.

Вид Ковачевић парох бањалучки и надзиратељ протопрезвитерата 1. априла за протопрезвитера бањалучког котара.

Јован Зечевић парох дубички и надзиратељ протопрезвитера 25. маја за протопрезвитера костајничког котара.

Одликвани 1886. год.

Гаврил Бољарић свештеник и катихета у ц. кр. великој гимназији у Сарајеву, одликван црвеним појасом због многогодишње ревнине службе свештеничке и марљовог рада у васпитању српске младежи у истином богопоштовању и моралном понашању (служ. број 1204 ех. 86.)

Одликвани 1887. год.

Јован Зечевић парох и надзиратељ протопрезвитерата бос.-дубичког одликван црвеним појасом због трудољубивог и својеког заузимања око унапређења црквено-свештеничких одношаја у протопрезвитерату (служ. број 48. ех. 1887.)

Умрли 1886. год.

Захарија Поповић парох сочковачки 5. новембра.

Серафим Марковић прото маглајски 15. новембра.

Антоније (Јовановић) Катанић парох ступарски 7. децембра.

Илија Мајкић парох томински 19. дец. Лазар Трифуновић помоћник пароха сочковачког 24. децембра.

Умрли 1887. год.

Лука Берић парох дол.-пећански 9. јан. Крсто Орашанин парох Ракове Ноге 14. јануара.

Димитрије Поповић парох Угодновића (протопрезвитерат тешањски) 16. фебруара.

Томо Поповић парох новоградски (протопрезвитерат дервентски) 27. фебруара.

Василије Стајић бивши парох сарајевски, који је уживао пензију од сар. српске правосл. општине 10. априла.

Школске вијести.

АЕ. Митрополитска, сарајевска конзисторија да би се на свјема вишим и нижим овдашњим школама постигла једнакост предавања „вјеронауке“, прописала је:

Наставни план *)

за православну вјеронауку у народним основним мушким и женским школама — четвороразредним и шесторазредним.

У I. разреду.

Појам о Богу, светој тројци, о Богу као творцу и т. д. — како се ваља прекрстити — о молитви. — Учење молитава: молитва јутрења — прије и после ручка — прије и после вечере — пред спавање — прије и после учења — „Оче наш“ и „Богородице дјево“. Све на словенском језику на памет са кратким објашњењем. — Уз то најкраће а најглавније приповијетке из новог завјета, нарочито о Исусу Христу.

У II. разреду.

Прва настава у вјери за I. и II. разред од Н. Вукићевића.

У III. разреду.

Кратки катихизис од Н. Вукичевића. Уз то читање црквено-словенскога буквара од Ђ. Натошевића.

У IV. разреду.

Библичне приповијетке од Вукићевића. Уз то читање часловца.

У V. разреду.

Литургика од Н. Гр. Живковића.

У VI. разреду.

Разјашњење црквенога појања и моралка: Хришћанске дужности према Богу: вјера, молитва и надежда. — Према цркви: спрема за причешће и причешћивање, посјеђавање црквене службе и понашање у цркви. — Према држави: поштовање и вршење земаљских закона, поштовање владоца и државних власти. — Према појединцима: пријатељима и непријатељима; старијима, млађима и себи равнима; богатима и сиромашнима; странцима и паћеницима; родитељима и дјец; мужу и жени. — Према самоме себи: чување лијепога имена; усавршавање у своме раду; побожно и поштено владање. — Уз то читање апостола и јеванђеља од дотичнога празника и недјеље.

Примједба. — Ученици треба да се спремају у црквеном пјенију, особито у одговарању свете литургије, а нарочито, да старији ученици умију читати „Апостол“ у цркви при богослужењу. — Сви ученици и ученице треба недјељом и празником да под надзором вјероучитеља долазе у цркву на богослужење.

*) Ово је привремени „наставни план“ што га је конзисторија прописала за предавање „вјеронауке“ православној младежи у овдашњим мањим и вишим заводима. Ур.

Наставни план

за православну вјеронауку у учитељском образовалишту.

У I. разреду.

Православни катихизис од проте Бороте. Уз то учење свију молитава: молитва јутрења — прије и после ручка — прије и после вечере — пред спавање — прије и после учења — молитва пред причешће. — Све са разјашњавањем. — Читање словенскога буквара са тумачењем.

У II. разреду.

Литургика од Н. Гр. Живковића. — Уз то читање часловца.

У III. разреду.

Историја Хришћанске цркве од Н. Гр. Живковића. — Уз то читање псалтира.

Примједба. — Ученици учитељскога образовалишта треба да се што обилатије упознавају са црквеним пјенијем, т. ј. да науче: свих осам гласова по октоиху; да потпуно знаду одговор литургије; да су у колико је могуће вични великом пјенију; да се упознаду са црквеним правилом (типик) и да сваке недјеље и празника при вечерњи, јутрењи и литургији буду присутни под надзором својега вјероучитеља, као и то да и за пијевницама пјевају, кад буду приправни.

Наставни план

за православну вјеронауку у великој гимназији у Сарајеву.

У I. разреду.

Најглавније приповијетке старог и новог завјета по Даничићу. — Уз то учење на памет молитава: јутрења, прије и после ручка, — прије и после вечере, — пред спавање, — молитва прије и после учења и молитва пред причешћем. Све са кратким разјашњењем. — Недјељно 2 сата.

У II. разреду.

Пространи катихизис I. дио од Вукићевића. — Недјељно 2 сата.

У III. разреду.

Пространи катихизис II. дио од Вукићевића. — Недјељно 2 сата.

У IV. разреду.

Литургика од Н. Гр. Живковића. — Уз то читање „житија светих“ од Вукићевића. — Недјељно 2 сата.

У V. разреду.

Догматична наука: О Богу у опште; о тајинству св. тројце; о васиони; о анђелима; о човјеку; о Богу Сину; о тајни воплоћења Сина Божјега; о животу и тројестаственој му служби; о усвајању тајне искупљења. — Недјељно 2 сата.

У VI. разреду.

Догматична наука: О Цркви војујућој у опште; о богодуховности св. писма и св. предања; о јерархији; о богодуховности вјере православне; о св. тајнама; о пошљедној судби рода човјечијега; о царству славе и вјечним мукама грјешника. — Недјељно 2 сата.

У VII. разреду.

Православна наука о моралу: О закону Божјем у опште; закони: Мојсијев, Христов, Црквени; о добродјетели и грјеху; о љубави према Богу, ближњему и самоме себи. — Недјељно 2 сата.

У VIII. разреду.

Историја Хришћанске цркве од Н. Гр. Живковића. — Недјељно 2 сата.

Примједба. — У свима разредима у недјељне и празничне дане треба прочитавати дјела апостолска и јеванђеља о дотичној недјељи или празнику. — Уз то, да се ученици упознају са одговором литургије т. ј. са црквеним пјенијем. За црквено пјеније имају се употребити они благодани других вјероисповиједи, у које падају школски празници. — Сви ученици недјељом и празником под надзором вјероучитеља долазиће у цркву, и присуствовати светој литургији.

Наставни план

за православну вјеронауку у трговачкој школи.

У I. разреду.

Библичне повјести старога и новога завета по Давидићу.

У II. разреду.

Пространи катихизис I. дио о вјери, по Вукићевићу.

У III. разреду.

Пространи катихизис II. дио, о надежди и љубави по Вукићевићу.

Примједба. — Сви ученици ће под надзором дотичнога вјероучитеља недјељом и празником долазити у цркву и св. литургији присуствовати.

Број 37.644/1.

Стечај.

На српско-православном богословском сјеменишту у Рељеву код Сарајева попуниће се почетком идуче школске године т. ј. 20. августа (1. септембра) о. г. мјесто учитеља хуманистичких предмета.

Са тијем мјестом скопчана је годишња плата од 1000 фор., слободан стан у заводу и заједничка храна са богословима.

Компетенти морају припадати Босни и Херцеговини или аустро-угарској монархији, морају бити српско-православне вјере, а првенство ће имати они, који могу доказати наставничко оспособљење за средње или грађанске школе.

Сходно обложене молбенице имају се најдуже до 29. јула (10. августа) о. год. поднијети директно или високом заједничком министарству или потписаној земаљској влади.

Сарајево, 22. јуна (4. јула) 1887.

Мјесто поглавице земаљске владе,
грађански доглавник:

Кучера.

Бр. 37.370/1.

Стечај.

Почетком идуче школске године 20. августа (1. септембра) попуниће се на српско-православној богословији у Рељеву 18 питомачких мјеста и то 9 за припаднике сарајевске епархије, а 9 за припаднике других двију епархија.

Молбеницама мораће бити приложене вјеродостојне свједоцбе о овом:

1. Да је молитељ син ових покрајина, да је српско-православне вјере, да је навршио 15. годину живота (крсни лист);

2. да је добрим успјехом свршио барем основну школу (школска свједоцба);

3. да је нежењен и да му је владање до сад напорочно било (свједоцба надлежне политичке области);

4. да је умно и тјелесно потпуно здрав (љечничка свједоцба).

Тако обложене молбенице имаће се преко духовне области дотичне епархије поднијети земаљској влади најкасније до 1—13. ауг. о. г.

Изабрани кандидати подвргнуће се прије него што буду коначно примљени као питомци:

1. пријамном испиту из читања и писања са ћирилицом, из катихизиса и библијске повјести;

2. поновном љечничком испиту.

Сарајево, 20. јуна (2. јула) 1887.

Мјесто поглавице земаљске владе,
грађански доглавник:

Кучера.

Први број шаљемо свјема онима, за које мислимо е ће нас материјално у овом трудном предузећу потпомоћи: држањем листа и редовнијем шиљањем претплате од које ће у многом зависити тачност, ваљаност па и сам опстанак овог јединог нашег црквеног листа у овијем српскијем земљама. Славнијем уредништвима листова шаљемо овај број с молбом, да нам своје цијењене листове изволе у замјену слати.

Број се овај, поред свег настојања, закаснио због очекиваног наслова, што у будуће не ће бити.

Уредништво „Добро-босанског Источника“.